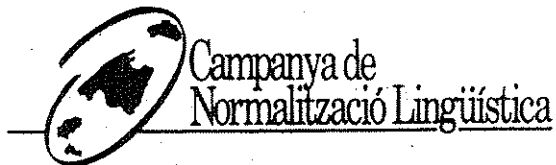

LÍNIA DIRECTA

amb la Campanya de Normalització Lingüística

IV

Palma
1993

Línea Directa

© Aina Moll

Producció: Campanya de Normalització Lingüística de les Illes Balears

Fotocomposició: Jorvich, s.l.

Impressió: Jorvich, s.l.

Dipòsit Legal: PM-1.364/1991

“Natiu”, “nadiu”

El senyor Sánchez Muñoz, que es manifesta lector habitual de *Línia Directa* i fortament arrelat en aquestes illes i a la seva cultura, ens diu que ha registrat com a marca la paraula NATIU, amb la intenció d'identificar-hi materials esportius i altres, i ara que n'ha començat la comercialització “ha sorgit la polèmica”: li diuen que la paraula correcta corresponent al castellà *nativo* és **nadiu**. Diu que ha consultat el *Diccionari Català-Valencià-Balear* “i pareix donar un idèntic significat a les dues formes”. Ens demana parer sobre el tema, i que li indiquem “les diferències, si existeixen”, entre els dos mots.

Com que no ens indica cap adreça, ni número de telèfon o de fax on dirigir la resposta, ho fem des d'aquí:

Pot estar tranquil: les dues formes són correctes i existeixen des de la llengua antiga, tant en el català continental com en el de les Illes. **Natiu** és la forma culta, presa directament del llatí, i **nadiu** és la forma d'evolució popular (amb la t entre vocals convertida en d). El DCVB les dona, amb encert, com a equivalents, però donant la preferència a la forma culta: l'entrada **nadiu**, **-iua** diu simplement: “adj.: V. *natiu*”, i a les citacions que dona a l'entrada “**natiu** o **nadiu**” tant de la llengua antiga com de la moderna, es troben les dues formes (de la Crònica de Ramon Muntaner, per exemple, n'hi ha una de cada casta).

Coromines (*Diccionari Etimològic i Complementari de la Llengua Catalana*, tom V, pàgina 904) diu: “La forma culta *natiu* degué fer-se corrent ja abans del segle XIX (Belv. 1805 i Lab. 1839 la donen com a normal), però *nadiu* continua essent usat pels escriptors” (ho documenta amb citacions de Verdaguer, Carner, Marian Aguiló, etc.).

Si els diccionaris de la primera meitat del segle XIX donen com a normal la forma culta, és evident que *natiu* havia prevalgut sobre la forma popular *nadiu*, fins i tot en la llengua col·loquial. Els escriptors de la Renaixença, amb la seva tendència medievalitzant (la mateixa que va fer dir a Aribau *llemosí*, en lloc de *català*, en la seva *Oda a la Pàtria*) van “ressuscitar” **nadiu**. Per això Fabra el consigna, però només amb el sentit de ‘natural d'un lloc’ (*nadiu d'aquella ciutat, el poble nadiu*), mentre que atribueix en exclusiva a **natiu**, que també té aquest significat, els significats abstractes (*les qualitats natives* d'algú) o de lèxic científic o d'especialitat (*or natiu*). És un de tants

cultismes acabats en **-tiu**, **-tiva** (**actiu**, **evocatiu**, **provocatiu**, **relatiu**, **lucratiu**, etc., etc), mentre que les formes en **diu**, **-diua** es redueixen a *nadiu*, *renadiu* i poca cosa més.

En resum: encara que *nadiu* seria perfectament acceptable, ho és igualment **natiu**; i en el cas que exposa el comunicant, resulta fins i tot preferible, ja que no es tracta de cercar un nom literari, sinó una marca comercial. - A. M. (30/11/92).